

Mina “A Foca”

O rexurdir da natureza

A antiga mina a ceo aberto de estaño chamada localmente “A Foca” recórdanos que as paisaxes transformadas pola actividade humana poden volver á vida, aínda que este proceso require tempo e coidado.

A natureza é resiliente e ofrécenos unha oportunidade valiosa para aprender, protexer e restaurar a nosa contorna. Este espazo atópase nun proceso de renaturalización pasiva, recuperándose lentamente de maneira natural, sen intervención humana directa.

Versión web recomendada: este documento ten audios de aves. No PDF indícanse os audios dispoñibles, pero a escoita realízase mellor desde a páxina HTML interactiva.

A sucesión ecolóxica: a constante na natureza é o cambio

A sucesión ecolóxica é o proceso natural polo cal plantas, animais e microorganismos colonizan un espazo novo ou alterado, transformándoo pouco a pouco nun ecosistema máis complexo e equilibrado. Este proceso pode durar anos ou décadas, dependendo do clima e das condicións locais.

Paso a paso a vida ábrese camiño

- Ao encherse a cubeta, fórmanse as primeiras comunidades de fitoplancto, que producen osíxeno e serven de base para a vida acuática.
- Despois colonizan plantas acuáticas pioneiras, flotantes ou mergulladas, que achegan refuxio para pequenos animais.
- Nas beiras medran xuncos e carrizos e aparece fauna acuática e anfibia: libélulas, escaravellos, crustáceos, ras e sapos.
- Co tempo instálanse especies máis robustas, como salgueiros novos ou amieiros, e a vexetación de ribeira protexe a charca do vento e da evaporación.

O desafío das especies exóticas e invasoras

Exemplar de cangrexo americano en A Foca.

A man do ser humano introduciu neste espazo dúas especies invasoras que representan un perigo para a biodiversidade: o cangrexo vermello americano (*Procambarus clarkii*) e a perca americana black bass (*Micropterus salmoides*).

Ambas son consumidoras voraces que compiten coas especies nativas por alimento e espazo, diminuíndo a diversidade funcional.

O cangrexo vermello é omnívoro e modifica o hábitat cos seus hábitos escavadores. A perca black bass aliméntase principalmente de peixes pequenos, anfibios e outros organismos acuáticos nativos.

O control de ambas especies é clave para preservar a estrutura e funcionalidade do ecosistema.

Aves e sons de primavera

Coa chegada da primavera, este espazo énchese de cor, arrecendo e novos sons: o cuco común, os vistosos abellaruco europeos e o suave arrollo da rula europea. Tamén pode observarse a tartaraña cincenta sobrevoando a contorna.

Cuco común - canto de primavera

Audio dispoñible na versión web: XC1080341.mp3

Abellaruco europeo - reclamo en voo

Audio dispoñible na versión web: XC1101411.mp3

Rula europea - arrollo

Audio dispoñible na versión web: XC994625.mp3

O cuco común: unha ave que non cría os seus pitiños

Cuculus canorus - GAL/Cuco común - ENG/Common cuckoo

LC - Preocupación Menor
Especie abundante y de amplia distribución territorial que, una vez evaluada, se encuentra fuera de las categorías con mayor grado de amenaza.

Orden: Cuculiformes
Familia: Cuculidae
Longitud: 32-36 cm
Envergadura: 54-60

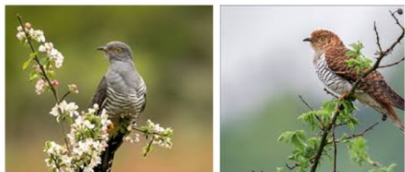

Ilustración 3: macho e femia de cuco común.

É unha ave de tamaño medio, estilizada, con cola longa e ás apuntadas. O canto habitual do macho consiste en “Cuu-cu, Cuu-cu”, bisilábico e repetitivo. A femia produce un trilo burbullante e moi rápido; en situacións de alerta ou excitación emiten sons roucos e ásperos.

	Canto habitual do macho Audio dispoñible na versión web: XC1080341.mp3
	Macho en contacto coa femia Audio dispoñible na versión web: XC1059940.mp3
	Trilo da femia Audio dispoñible na versión web: XC103322.mp3
	Son de alerta 1 Audio dispoñible na versión web: XC546329.mp3
	Son de alerta 2 Audio dispoñible na versión web: XC991672.mp3
	Pito de cuco Audio dispoñible na versión web: XC880710.mp3

Vida e comportamento

Aliméntase de larvas de lepidópteros, escaravellos, saltóns, grilos, miñocas e algún pequeno vertebrado. É migrador transahariano.

Importancia ecolóxica

Regula poboacións de insectos e axuda a controlar pragas como a procesionaria do piñeiro.

Conservación e ameazas

Catalogado como “Preocupación Menor” (LC). A escala local pode verse afectado por incendios, transformacións agrícolas, insecticidas e eliminación do arborado en ribeiras e sebes.

Curiosidades

A femia deposita ata 25 ovos, un por niño, en niños doutras especies. O pitiño de cuco expulsa ovos ou pitiños do niño pouco despois de nacer.

Ilustración 4: fotogramas nos que pode verse un pitiño de cuco tirando ovos do niño. Os pais adoptivos non detectan o engano e continúan alimentando o intruso.

Abellaruco europeo: o arco da vella alado

Merops apiaster - GAL/Abellaruco europeo - ENG/European bee-eater

Ilustración 5: abellaruco europeo, categoría de ameaza e características.

Ave de tamaño mediano e espectacular plumaxe colorida. O seu corpo aerodinámico e o peteiro longo e curvado están adaptados para capturar insectos en voo, especialmente abellas e avespas.

Reclamo característico

Audio dispoñible na versión web: XC1101411.mp3

Vida e comportamento

Aliméntase de insectos voadores. Prefire zonas abertas ou semiabertas con noiros ou terreos areosos, próximas a cursos de auga.

Reprodución

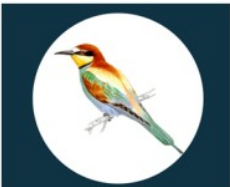
Aniña en galerías escavadas en noiros areosos ou solos brandos, onde a femia pon entre 4 e 8 ovos.

Importancia ecolóxica

Controlador natural de insectos e posible colaborador no control da avessa asiática invasora.

Curiosidades

Escava galerías de máis de 1 metro. Durante o proceso pode desgastar ata un terzo do peteiro e desalojar ata 10 kg de terra.

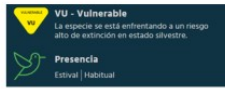
LC - Preocupación Menor
Especie abundante y de amplia distribución territorial que, una vez evaluada, se considera fuera de las categorías con mayor grado de amenaza.

Orden: Coraciiformes
Familia: Meropidae
Longitud: 27-29 cm
Envergadura: 44-49 cm

Mantén a distancia! Non molestes as aves nin as súas galerías!

Rula europea: o arrollo do vento

Streptopelia turtur - GAL/Rula común - ENG/European turtle dove

Orden: Columbiformes
Familia: Columbidae
Longitud: 26-28 cm
Envergadura: 47-53 cm

Ave esvelta, con tons grises, marróns e rosados. Os adultos presentan aos lados do pescozo unha marca de bandas transversais negras sobre fondo branco. O seu canto é un suave arrollo profundo, bisilábico e repetido.

Ilustración 7: rula europea, categoría de ameaza e características.

Arrollo de rula europea

Audio dispoñible na versión web: XC994625.mp3

Vida e comportamento

Aliméntase de sementes, grans e pequenos froitos que recolle do chan. Prefire zonas abertas con árbores dispersas, cultivos, sebes e auga próxima.

Reproducción

Constrúe niños sinxelos de poliñas entrelazadas en árbores ou arbustos. A femia normalmente pon 2 ovos.

Conservación

Catalogada como “Vulnerable” (VU). Diminuíu pola perda e degradación do hábitat, o uso intensivo de pesticidas e a caza.

Curiosidades

Pode realizar longas viaxes migratorias de ata 4.000 km e nalgunhas culturas simboliza a paz e o amor.

Tartaraña cincenta: a elegante acróbata aérea

Circus pygargus - GAL/Tartaraña cincenta - ENG/Montagu's harrier

Ilustración 8: tartaraña cincenta, categoría de ameaza e características.

Ave rapaz de tamaño mediano, ás longas, estreitas e relativamente puntiagudas. A súa técnica de caza baséase en voos rasantes, gráciles e silenciosos. En voo, as ás sinalan cara arriba en forma de “V”.

Vida e comportamento

Aliméntase de pequenos mamíferos, aves, insectos e réptiles. Prefire campos de cultivo, pradarias, carrizais e matogueira baixa.

Importancia ecolóxica

Regula poboacións de roedores e insectos, axudando a manter o equilibrio natural nos ecosistemas agrícolas.

Conservación e ameazas

Catalogada como “Vulnerable” (VU). Ameazada pola intensificación agrícola, praguicidas, destrución de niños nas colleitas, tendidos eléctricos, aeroxeradores e envelenamento.

Curiosidades

En zonas cerealistas realízanse campañas de salvamento enfocadas a protexer niños durante a colleita.

Ilustración 9: tartaraña cincenta en voo e campaña de conservación das aves rapaces.

Ruta ambiental e etnográfica “Un pasado con futuro”

Documento de apoio en PDF. Para escoitar os sons das aves, consulta a versión web interactiva.

